

מדוע החיים היהודיים כל כך יקרים?

רק עכשיו קנינו לולב ואתרוג לחג הסוכות
בסכום נאה, זוג תפילין יקרות עוד יותר,
בשביל לשלוח ילד לבית ספר יהודי צריך
לפתוח חסכונות, ואפילו בשביל לאכול
במסעדה כשרה צריך לשלם יותר.
למה זה חייב להיות כך?

חוברת למרצה

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

פרשת לך-לך

THE
SHLUCHIM
OFFICE

פרשת לך-לך

לתרומות והקדשות, צרו קשר: jewishinsights@shluchim.org

Published and Copyright 2021 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5782 - 2021

נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

תוכן השיעור:

5. א. לחבר את האור האלוקי עם העולם הגשמי.....

בסיום פרשתנו אנו קוראים כיצד הבורא ציווה על אברהם למול את עצמו בגיל תשעים ותשע (מקור 1). התלמוד מספר שאברהם קיים את כל מצוות התורה עוד לפני שנתנו (מקור 2), מה מייחד אם כן את מצוות המילה?

הרבי מסביר, שהמצוות שקיימו האבות לא חדרו בעולם הגשמי. בשונה מהמצוות שאנו מקיימים לאחר מתן תורה שחודרות ומשפיעות על גשמיות העולם. מכיון שכל דבר שאנו עושים הוא בכוח האבות, נתן הקב"ה לאברהם מצווה אחת – מצוות המילה – שתחדור ותשפיע על הגשמיות, ותהווה נתינת כוח לבני ישראל לפעול זאת בכל המצוות שלאחר מתן תורה.

8. ב. על איכות משלמים.....

המצוות שאנו מקיימים, ואף ההכנה אליהן, צריכות להיות בדרך הטבע, משום שהן אמורות להשפיע על הטבע. מסיבה זו, כשאדמו"ר הזקן ביקש לקדש את הלבנה, רצה שהספינה תעצור בצורה טבעית ולא ניסית.

בדומה לכך, עלינו לשלם כסף מלא עבור תשמישי קדושה ולא להתמקח. הזוהר אומר שרוח הקדושה נדבקת דווקא בדברים שעבדנו ושילמנו בעבורם (מקור 3). רבי חיים ויטאל סיפר שהאריז"ל לא התמקח על מחיר הלולב והאתרוג (מקור 4), והתלמוד מספר שרבן גמליאל שילם אלף זוז עבור לולב (מקור 5). איננו אמורים לחפש קשיים ומחיר יקר, אך גם לא להתחמק מהקשיים ויוקר המצוות.

מסיבה זו, לא ריפא הקב"ה את אברהם בצורה ניסית לאחר ברית המילה, אלא שלח לו את הרפואה ביום השלישי (מקור 6), כדי שגם הקושי שבא כתוצאה מהמצווה יהיה בדרך הטבע.

13. ג. הטבע הוא המלאך - (קטע אופציונלי).....

אם רפואתו של אברהם הייתה טבעית, מדוע הגיע המלאך רפאל? מסביר הרבי שהרפואה הטבעית מקורה בכוח המלאכים. אדם רגיל רואה רק את הלבוש הטבעי, ואילו אברהם אבינו זכה לראות את שורש הרפואה – את המלאך רפאל.

פתיחה

ישנם האומרים "קשה להיות יהודי", ואולי יורשה לנו להוסיף, "יקר להיות יהודי". מצוות עולות כסף, חלקן אפילו יקרות מאוד: לולב ואתרוג מהודרים, אוכל כשר, חינוך יהודי וכן הלאה. להיכן שלא נפנה, עלינו לשלם ולהתאמץ יותר כדי להשיג משהו כשר, מהודר ויהודי יותר.

בשיחה המרתקת שלפנינו, מספר הרבי, על אברהם אבינו שמל את עצמו בגיל תשעים ותשע, והמלאך רפאל בא לרפאו רק לאחר שלושה ימים; על אדמו"ר הזקן שלא קידש את הלבנה בסירה כשעזרה במעשה ניסים; על רבן גמליאל ששילם אלף זוז עבור לולב; ועל מסר מיוחד שלימד אשמדאי מלך השדים את המלך שלמה. מסיפורים אלו, מסביר הרבי, למדים אנו שכך זה אמור להיות. עלינו לשלם על המצוות ולהתאמץ בהן. רק כך ממלאים אנו את המטרה לשמה נוצרו.

א. לחבר את האור האלוקי עם העולם הגשמי

מקור 1 ספר בראשית, פרק י"ז, פסוקים א, י-ג, כד

בסיום פרשתנו אנו קוראים על מצוות ברית מילה שניתנה לאברהם כשהיה בן תשעים ותשע שנים.

וַיְהִי אַבְרָם בְּתִשְׁעֵים שָׁנָה וַתִּשְׁעַ שְׁנָיִם וַיֵּרָא ה' אֶל-אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי-קָל שְׂדֵי הַתְּהַלֵּךְ לְפָנַי וְהָיָה תְּמִים... וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת-בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אֶתָּה וְזָרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ לְדֹרֹתֶם. זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זָרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ הַמּוֹלֵל לָכֶם כֹּל-זָכָר. וְנִמְלַתֶם אֶת בְּשָׂר עַרְלַתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם. וּבְשִׁמְנֵי יָמִים יְמוֹל לָכֶם כֹּל-זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם יְלִיד בֵּית וּמִקְנֵת-כֶּסֶף מִכֹּל בְּוֹנֵךְ אֲשֶׁר לֹא מִזָּרְעֶךָ הוּא. הַמּוֹל יְמוֹל יְלִיד בֵּיתְךָ וּמִקְנֵת פֶּסֶף וְהָיְתָה בְּרִיתִי בְּבִשְׂרְכֶם לְבְרִית עוֹלָם... וְאַבְרָהָם בְּוֹ-תִשְׁעִים וַתִּשְׁעַ שָׁנָה בְּהִמְלוֹ בְּשָׂר עַרְלָתוֹ.

מקור 2 תלמוד בבלי, מסכת יומא, דף כ"ח עמוד ב'

התלמוד מספר שאברהם אבינו למד את התורה וקיים את מצוותיה עוד לפני שניתנה.

אָמַר רַבִּי חֲמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: מִיֵּמֵיהוֹן שָׁל אַבּוּתֵינוּ לֹא פָּרְשָׁה יְשִׁיבָה מֵהֶם... אַבְרָהָם אָבִינוּ, זָקֵן וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים". יִצְחָק אָבִינוּ, זָקֵן וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה הָיָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי כִי זָקֵן יִצְחָק". יַעֲקֹב אָבִינוּ, זָקֵן וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה הָיָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַעֲיָנִי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוֹ מִזֹּקֵן" ... אָמַר רַב: קַיָּים אַבְרָהָם אָבִינוּ כָּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "יַעֲקֹב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקוֹלִי וְגו'".

האם יש הבדל בין המצוות שאברהם קיים לבין מצוות מילה אותה ציווה הקב"ה במפורש?

<< הרבי

המצוות של האבות, והמצוות שלנו

מבואר בחסידות¹ במעלת מצוות מילה שקיים אברהם אבינו לגבי מה שקיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה?²

קיום כל התורה על ידי אברהם אבינו הי' (א) בכח עצמו (ב) המצוות שקיים לא הי'

(1) ראה בכ"ז לקו"ש ח"א ע' 41. ח"ג ע' 758 ואילך, ובהנמקן שם.
(2) יומא כח, ב. קידושין פב, א.

בהם הכח לחזור בקדושתם בדברים הגשמיים שבהם נעשו המצוות, שהם - הדברים הגשמיים - ייעשו קדושים.

ענין זה הוא מהמעלות שבמצוות שאנו מקיימים לאחר מתן תורה לגבי המצוות שקיימו האבות - שהמצוות שלאחרי מתן תורה (א) הם ציוויים מהקב"ה שציוה עליהם בשעת מתן תורה³, (ב) הם ממשיכים את קדושתם בדברים הגשמיים שהגשם ייעשה קדוש.

מוסבר בתורת החסידות, שהחידוש של מעמד הר-סיני לא היה בעצם גילוי התורה והמצוות, אלא בשינוי מהותי ביחס שבין האדם לבוראו. המדרש ממשיל זאת למלך שגזר גזירה: "בני רומי לא יעלו לסוריא ובני סוריא לא ירדו לרומי". לאחר מכן עמד המלך וביטל את הגזירה, ואמר: "ואני המתחיל". כך לפני מתן-התורה הייתה גזירה: "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני-אדם", ובמעמד הר-סיני התבטלה הגזירה, והקב"ה אמר: "ואני המתחיל", כפי שכתוב: "וירד ה' על הר-סיני".

לפני מתן-התורה הייתה 'גזירה' בין השמים לבין הארץ, או במילים אחרות, בין האור האלוקי לבין העולם הגשמי, פער אין-סופי שלא היה ניתן לגישור. הכיכוד ניתן לקשר מציאות עולם חומרית עם אור אלוקי אין-סופי? האם יש נקודת-מפגש כלשהי בין מציאות גשמית מוגבלת ונחותה לבין אורו האין-סופי של הקב"ה?! משום כך לא היה לתורה ולמצוות שלפני מתן-תורה את הכוח לקדש את המציאות הגשמית ולהעלותה מחומריותה ומגשמיותה.

עבודת-ה' של האבות ושל בני-ישראל לפני מתן-תורה הצטמצמה למישור הרוחני בלבד. אי-אפשר היה לקחת דבר גשמי ולהפכו ל"דבר שבקדושה". לא זו בלבד שאי אפשר היה להתעלות ולהתקדש מהעולם, הוא אף היווה הפרעה אמיתית להתקרבות אל ה'. דביקות בה' לא הסתדרה עם חיי העולם, כיוון שהם עמדו בסתירה זה לזה.

אך במעמד הר-סיני העניק הקב"ה לעם-ישראל את הכוח המופלא לחבר ולקשר בין דברים גשמיים מוגבלים לבין אורו האין-סופי. בכוחותינו שלנו לא היינו יכולים להגיע לכך, שכן האדם עצמו אינו יכול להתעלות ממגבלות העולם הגשמי. רק הקב"ה, שהוא כל-יכול ובלתי-מוגבל, יכול לבצע את החיבור הזה בין מציאות גשמית לבין אור אלוקי, ואת הכוח הזה הוא נתן לכל יהודי בזמן מתן-תורה.

לאחר מתן-תורה, כשיהודי לוקח קלף גשמי וכותב עליו באותיות גשמיות את פרשיות המזוזה או פרשיות התפילין – הוא יוצר מציאות חדשה: חפץ של קדושה. כשהוא שותה כוס מים ומברך עליהם "שהכל נהיה בדברו" – הוא מחולל שינוי מהותי במים הגשמיים ומעלה אותם לקדושה.

כל מצווה וכל דבר שיהודי עושה לאחר מתן-תורה מותר רושם לא רק במישור הרוחני העליון, אלא גם במציאות הגשמית; העולם הגשמי מתקדש ומזדכך ונעשה "דירה" – לקב"ה – בתחתונים, ובבוא הגאולה השלימה, בקרוב ממש, זה יתגלה לעיני כל.

(ע"פ מושגים בחסידות – שיחת השבוע)

3 (כח לבנים", כנ"ל בפנים. לשון הרמב"ם בענין איסור אבר מן החי: "שצוה בסיני שיתקיים איסור אבמה"ח", אינו שייך לנדוד והלשון "שיתקיים" הוא מפני שאינו איסור חדש, כי כבר נצטוו על זה נח מהקב"ה (אף את"ל) כי סברה לכאן ולכאן – שאיסור אבמה"ח לאחר מ"ת אינו ע"י הנתינת כח דאיסור נח אף שגם האבות קיימו אותו, כיון שקיומם ה' שלא בתור אבות כ"א בתור ב"ן). ובאיסור גדה"נ כתב הרמב"ם סתם "אלא מצות מרע"ה" ולא כתב "שיתקיים" – כי גדה"נ קיים יעקב מעצמו ולא שנצטווה על זה מהקב"ה (רמב"ם הל' מלכים רפ"ט ובכ"מ שם).

3 (כי רק אז נעשה החיבור דעליונים ותחתונים (שמור"ר פ"ב, ג), רוחניות וגשמיות. ומצות מילה שלפני מ"ת (אף שהיתה מצד ציווי הקב"ה ולא כשאר המצוות שקיימו האבות בכח עצמם), היתה רק הכנה למ"ת (ולחיבור הנ"ל), שלכן גם קיום מצות מילה "אין אנו מלין מפני שאברהם אבינו ע"ה מל עצמו ואנשי ביתו אלא מפני שהקב"ה צוה אותנו ע"י משה רבינו שנמול" (פיה"מ להרמב"ם חולין ספ"ז). עפ"י מ"ש בפנים יומתק לשון הרמב"ם שמסיים שם "שנמול כמו שמל אברהם אבינו ע"ה" – (דלכאורה, מה מקום להזכיר א"א והרי אנו מלין מפני הציווי למשה רבינו, אלא) – כי מעשה אבות (מילת א"א) היא הנתינת כח על המצות (מילה) דלאחרי מ"ת, ובמיוחד מצות מילה דאברהם, שהיא המקשרת את כללות "מעשה אבות" שיהיו "סימן (ונתינת

מצוות ברית מילה שונה

ואף על פי כן, מצד הענין ד"מעשה אבות סימן לבנים", שדוקא קיום המצות על ידי האבות (קודם מתן תורה) נתן לנו את הכח⁴ (לאחרי מתן תורה) שנוכל לקיים את המצוות בגשמיות - היתה צריכה להיות לכל-הפחות מצוה אחת של האבות שתהיה בדוגמת⁵ המצוות שלאחרי מתן-תורה. וזו היתה מצות מילה: (א) עליה נצטווה אברהם אבינו מהקב"ה, (ב) מצוה זו (גם קודם מתן-תורה) המשיכה קדושה בדבר הגשמי⁶, באופן שקדושת המצוות נשארה בדבר הגשמי גם לאחרי קיום המצוה.

ומזה מובן, שמצות מילה (אף שהיתה קודם מתן תורה) קיים אברהם אבינו באופן שקיום המצוות צריך להיות לאחרי מתן תורה.

האבות הקדושים סללו את הדרך עבור עם ישראל בכל הדורות (אברהם אבינו סלל את הדרך למסירות נפש ואמונה, וכן הלאה בשאר האבות). ולכן, על-אף שקיום המצוות של האבות, היה בכללות בצורה רוחנית יותר, הקב"ה רצה שאברהם יקיים לפחות מצווה אחת בצורה שחודרת את הגשמיות, ובכך יסלול לנו את הדרך לעשות זאת לאחר מתן תורה.

הקב"ה נתן לאברהם את מצוות המילה עם ציווי וכוח מיוחדים, ולכן היא חודרת ומקדשת גם את הגשמיות.

6) גוף מקיים המצוה, אבל לא בגשם העולם (שנדוכר רק ע"י כור הברזל דמצרים - תו"א עד, א). ואכ"מ.

4) ראה ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך יב, ו. אוה"ת ר"פ לך לך.
5) אבל לא בשוה ממש, כנ"ל הערה 45.

ב. על איכות משלמים

<< הרבי

דווקא בדרך הטבע

מהענינים שיש בקיום המצוות לאחרי מתן תורה, - ההשתדלות שקיום המצוות יהיה על-פי טבע, לא על-ידי נס⁷, דכיון שהמצוות שלאחרי מתן-תורה צריכות לפעול זיכוך ולהמשיך קדושה בדברים הגשמיים שבעולם הטבעי, לכן עליהם להיות על-פי טבע, בכדי שגם טבע העולם (לא יתבטל, אלא) יזדכך.

מכיוון שמטרת המצוות היא לחדור ולהשפיע על העולם הגשמי, מוכרחים לקיימן על-פי טבע. אם המצווה תיעשה בדרך נס, היא תשבור את הטבע ולא תזככו.

יתירה מזו: לא רק המצוה עצמה, אלא אפילו ההכנה למצוה צריכה להיות על-פי טבע. וכידוע⁸ הסיפור אודות רבינו הזקן, שהמתין עם ברכת קידוש לבנה עד שפעל על הפקיד שהוא יעצור את הסירה (אף שלפני-זה עצר רבינו הזקן את הסירה בעצמו בנס), בכדי שגם ההכנה למצוה תהיה מלובשת בדרכי הטבע.

ומזה מובן, שכאשר המצוה קשורה, על-פי טבע, עם קשיים מסויימים (אם הקשיים הם בקיום המצוה עצמה, או בהכנה להמצוה, או בתוצאות של המצוה), אין להסירם או להחלישם באופן בלתי טבעי, כיון שאז חסר בקיום המצוה.

מסופר על אדמו"ר הזקן, מייסד חסידות חב"ד, שהואשם לשווא כמורד במלכות השלטון הרוסי. הוא הובל למאסר בפטרבורג, ולצורך החקירות, הסיע פקיד מיוחד את אדמו"ר הזקן באמצעות סירה מעבר לנהר, אל בנין החקירות.

פעם אחת בהיותו בסירה, רצה אדמו"ר הזקן לקדש את הלבנה וביקש מהפקיד שיעצור את הסירה. הפקיד סירב בתוקף, אולם בדרך נס קפאה לפתע הסירה במקומה, והרבי החל לומר את מזמור התהילים שנאמר לפני קידוש הלבנה – "הללו את ה' מן השמיים". כשסיים לומר את המזמור, לא המשיך בברכה.

כאשר הסירה שבה לנוע, שוב ביקש אדמו"ר הזקן מהפקיד לעצור את הסירה. הפקיד שראה את הנס רגע קודם, ביקש מאדמו"ר הזקן לתת לו ברכה בכתב והוא ברצון יעצור את הסירה. אדמו"ר הזקן אכן כתב לו ברכה בכתב ידו הקדושה ומסר את הדף לפקיד. הפקיד העמיד את הסירה, ואדמו"ר הזקן קידש את הלבנה.

חטין (מנחות טז, ב) ואכ"מ.
8 לקו"ד (כרך ד') תשנב, ב.

7 מלבד בדאי אפשר, או שנעשה הנס במיוחד לזה וכמו נס השמן
דחנוכה. וכמו שאכלו המן אף שאין נהנין ממעשי נסים. וצע"ק מתוד"ה

מספרים שהברכה התקיימה והפקיד האריך ימים מתוך עושר וכבוד.

הרבי הרי"צ, רבי יוסף יצחק, האדמו"ר השישי של חב"ד, סיפר את המעשה הזה, והוסיף: בהיות ילד התפלאתי, מכיוון שהרבי העמיד בעצמו את הסירה, מדוע לא אמר גם את הברכה, ולא היה צריך להיזקק לטובותיו של אותו גוי? כשבגרתי והעמקתי בחסידות הבנתי שזהו עניין גדול בעבודה, ושכך הרבי היה מוכרח לעשות. כי מצווה יש לקיים דווקא כשהיא מלוכשת בדרך הטבע, ולא על ידי ניסים שלמעלה מן הטבע.

*

המצוות שלאחר מתן תורה צריכות לגרום לזיכוכן העולם הגשמי – להחדיר קדושה לתוך העולם החומרי, לזכוכו ולא לבטל את עולם החומר. הרבי מסביר, שכאשר ישנם קשיים טבעיים בקיום מצווה זהו דבר חיובי. אין צורך להסיר את הקושי באופן על-טבעי משום שהדבר פוגם בשלימות קיום המצווה.

כשם שהדברים אמורים בנוגע להכנות למצווה, כן הוא גם בנוגע לתוצאות המצווה – אין להשתמש בנס כדי להסיר את הענינים שעל-פי טבע צריכים לבוא על-ידי קיום המצווה, כיון שאז חסר בקיום המצווה.

<< הרבי

לשלם על מצוות

ועל-דרך מה שכתוב בזוהר⁹, שקיום המצוות צריך להיות שלא "בריקנייא ובמגנא" [בריקים ובחינם] (כיון שאז לא נמשך על-ידי המצוה "רוחא דקודשא" [רוח הקודש]). - זהו סדר של "מצרים", וכמו שכתוב¹⁰ "אשר נאכל במצרים חנם" - אלא צריך "לאשתדלא ביה כדקא יאות כפום חיליה" [להתייגע בו כראוי לפי כחו] ו"באגר שלים" [ובתשלום מלא].

וזהו גם מה שכתוב אודות האריז"ל¹¹, שלא היה מתווכח בנוגע למצוה, ושילם כמה שביקשו ממנו, וכמסופר בגמרא¹² אודות רבן גמליאל, שקנה אתרוג באלף זוז¹³.

(9) ח"ב קכח, א.
(10) בהעלותך יא, ה. וראה ספרי שם - הובא בפרש"י שם.
(11) בטעמ"צ פ' ראה מצות הצדקה. והעילוי בהנהגת האריז"ל לגבי הנהגת כא"א בזה ע"פ זוהר - שאפילו ע"י פעולות שבטבע לא רצה לבטל או למעט כו'.
(12) סוכה מא, ב. (וכן מובא הל' בתוס' ד"ה אילימא, ב"ק ט, ב) - אתרוג.
וראה בזה"מ לזח"ב שם: "כשקונים אתרוג כו".
(13) הרא"י בכללות - שהנהגת האריז"ל נרמזה גם בנגלה: (1) ישלמו בעד מצוות סכומים שלא בערך שוים, (2) שזהו ענין כללי באופן קיום המצוות ואינו שייך לתוכן המצוה פרטית, שלכן ממצוה אחת נלמד בפשיטות לכל המצוות.
אלא ש"ל ראי' מאן גם לענין המדובר בפנים. - כי רחוק לומר שא"א הי' בשו"א להוריד המחיר דאלף זוז, שהוא שלא בערך כלל; גם - באם זהו מקרה יוצא מן הכלל לגמרי, הרי בכלל "אין למדין מחידוש". אפילו את"ל (כדמשמע מתי"ב ב"ק שם) ש"ג לא מצא אתרוג בזול יותר, והחידוש שקנה באלף זוז הוא כי מצד הדין לא הי' מחוייב לבזבז כ"כ בשביל קיום המצוה, אלא שמפני "חביבות" המצוות עליהן - רצה לקיימן אף במצב (שהאדם) לא נצטווה ע"ז - קשה לכאורה - על מה חלה החביבות שלו

- כשאין עליו ציווי (היינו - שאין מצוה). - (ולהעיר משו"ע אדה"ז או"ח סו"ס צג ור"ס קח. אתון דאורייתא כלל ג). - וי"ל ההסברה בזה - דגם כשאין ענין החיוב שבמצוה (שזהו רק כשנצטווה עלי') ישנה המצוה מצד מציאות האתרוג (וכח העשי' שלו) שלולא מניעה חיצונית "ארי" דרביע עלי" (ולא על האתרוג כו') - יכולים להעשות ענין שבו תתקיים המצוה - פעולה בהאתרוג (שבמצוות שלאחרי מ"ת זהו ענין עיקרי במצוות) - וזהו "כמה חביבות כו" (סוכה שם).
החידוש שבוה (על המובא לעיל שהאריז"ל לא הי' מסרב על השער): האלף זוז אי"ז שהאתרוג יקר ביותר, כי א"א שהאתרוג הי' שויו כ"כ, כ"א מפני סיבה וענין צדדי (- וע"ד "כל ממון שבעולם אתם נותנים" - קדושין לא, סע"א). זוהי הנהגה הב' דהארי" (מובא שם) ו"לפעמים הי' מניח לפניהם הכיס עם המעות, והי' אומר להם שיקחו (המוכרים) מה שירצו". דמזה נלמד שאין להשתדל להסיר (לא רק המניעות שבהדבר עצמו, אלא אפילו גם לא) מניעות הצדדיות. ובגד"ד - שני ענינים אלו הם: א) סכנת המילה עצמה. ב) מצד זה שהי' זקן (שלכן הי' צ"ל "זכרות עמו" - כנ"ל ס"ה), ונלמד מ"ג, דגם על זה אין להביא מלאך רפאל קודם בוא הזמן בטבע. ואכ"מ.

מקור 3 זהו, חלק ב', קכ"ח ע"א

רבי שמעון בר יוחאי קובע: מי שרוצה להתקשר לקב"ה על ידי מצווה, צריך לשלם עליה, ומביא ראייה מספר הכשפים של אשמדאי.

פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרֵאשׁ וְאָמַר, וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. וַיִּקְחוּ לִי, מִי שְׁרוּצָה לְהִשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוָה וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, צָרִיךְ שְׂלֹא יִשְׁתַּדֵּל בּוֹ בְּרִיקְנוּת וּבְחִנָּם, אֲלֵא צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ כְּרְאוּי כְּפִי כַחוּ.

...בספר הכשפים שלמד אשמדאי לשלמה המלך - כל מי שרוצה להשתדל להעביר ממנו רוח טמאה ולכפות רוח אחרת, אותו המעשה שרוצה להשתדל בו, צריך לקנות אותו בשכר משלם בכל מה שירצו ממנו, בין קטן בין גדול, משום שרוח הטמאה מזדמנת תמיד בחנם ובריקנות, ונמכרת בלי שכר, ואונסת בני אדם לשרות עליהם, ומפתה אותם לדור עמם. בכמה פתויים, בכמה דרכים, מסטה אותם לשם דיורה עמם.

ורוח הקדש אינה כך, אלא בשכר שלם, ובהשתדלות רבה וגדולה, ובטהור עצמו ובטהור משכנו, וברצון לבו ונפשו. והלואי שיכול להרויח אותו שישים מדורו עמו, ועם כל זה שילך בדרך ישר, שלא יסטה מינה ושמאלה, ואם לא - מיד מסתלק ממנו ומתרחק ממנו, ולא יוכל להרויח אותו כבתחלה.

מקור 4 טעמי המצוות, (לר' חיים ויטאל), פ' ראה מצות הצדקה

רבי חיים ויטאל מעיד על רבו האריז"ל שלא התמקח על מחיר הלולב או האתרוג.

בְּעֵינַי קִנְיֵית הַדְּבָרִים שֶׁל מִצְוָה כְּגוֹן לֹולֵב וְאַתְרוּג וְכדוּמָה לָהֶם, רְאִיתִי לְמוֹרֵי זִלְהָ"ה (הָאָרִיז"ל) שֶׁהָיָה נוֹתֵן לְמוֹכְרִים כָּל מָה שֶׁשָּׂאֵלוּ מִמֶּנּוּ בַּפֶּעַם הָרִאשׁוֹנָה, וְלֹא הָיָה מְסַרְב עִמָּהֶם עַל הַשָּׂאָר, וְלַפְעָמִים הָיָה מְנִיחַ לַפְּנֵיהֶם הַכִּיס עִם הַמְּעוֹת וְהָיָה אוֹמֵר לָהֶם שִׁיקְחוּ מָה שִׁירְצוּ.

מקור 5 מסנת סוכה, דף מ"א עמוד ב'

רבן גמליאל שילם אלף זוז על לולב.

וּמַעֲשֵׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהָיוּ בָּאִין בְּסַפְיָנָה, וְלֹא הָיָה לֹולֵב אֲלֵא לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּלִבְדוּ, שֶׁלְקָחוּ בְּאַלְף זוּז. לְמָה לִי לֹוֹמֵר שֶׁלְקָחוּ בְּאַלְף זוּז? לְהוֹדִיעַךְ כְּמָה מִצְוֹת חֲבִיבוֹת עָלֶיךָ.

<< הרבי

לא לחפש קשיים, אך לא לברוח מהם

אין הכוונה לומר שצריך לחפש קשיים, אבל הקשיים שישנם על-פי טבע, אין להשתמש במשהו לא טבעי כדי למנוע אותם.

וכאמור לעיל, שכמו שאין להסיר באופן זה את הקשיים הקשורים עם ההכנות למצוה, כך אין להסיר את הקשיים שעל-פי טבע הם תוצאות מהמצוה.

מקור 6 ספר בראשית, פרק י"ח פסוק א'

לאחר ברית המילה, ישב אברהם באוהלו חולה. התורה מספרת שהקב"ה בא לבקרו ביום השלישי.

וַיָּרָא אֱלֹהֵי ה' בְּאֵלֶינִי מִמְּרָא וְהוּא יָשָׁב פְּתַח־הָאֵהָל כְּחֵם הַיּוֹם.

רש"י

וַיִּרְא אֱלֹהֵי: לְבַקֵּר אֶת הַחֹלֶה. אָמַר רַבִּי חֲמָא בְּרַ חֲנִינָא, יוֹם שְׁלִישִׁי לְמִילְתּוֹ הֵי, וּבֵא הַקָּב"ה וְשָׂאֵל בְּשְׁלוֹמוֹ.

מדוע המתין הבורא עם הביקור עד ליום השלישי, וכי לא היה מוטב לבקרו מיד באותו יום?

<< הרבי

הבורא לא ריפא את אברהם בדרך נס, כי לא רצה לקחת ממנו את הקושי של המצווה

על-פי-זה יובן הפירוש ש"יום שלישי למילתו היה":

...אחד משלושת המלאכים שבאו לאברהם אבינו היה המלאך רפאל, שבא "לרפאות את אברהם"¹⁴.

וכיון שעל-פי טבע, הנימול חולה שלושה ימים, אי אפשר לומר שהקב"ה שלח מלאך "לרפאות את אברהם" לפני היום השלישי, להסיר ממנו קשיים אלו שעל-פי טבע צריכים לבוא מהמצוה (שהרי מצות מילה גם קודם מתן-תורה היתה כמו לאחרי מתן-

תורה, כנזכר לעיל). ולכן בהכרח לומר, שהיה זה ביום שלישי למילתו, והמלאך רפאל פעל שאברהם יתרפא ביום זה, שזהו על-פי טבע.

ביקורו של הקב"ה את אברהם התבטא בשליחת שלושה מלאכים שהתחפשו לערביים. אחד מהם היה רפאל – המלאך הממונה על הרפואה, שנשלח לרפא את אברהם.

הקב"ה לא רצה לשולחם לבקר את אברהם לפני היום השלישי, משום שאז אברהם היה מתרפא מיד. כדי שמצוות המילה של אברהם תחדור לגמרי בטבע ובגוף הגשמי, הוא היה צריך לחוות גם את הקשיים שבאים בעקבות קיום המצווה, שבכללות נמשכים שלושה ימים. הקב"ה הגיע לבקרו יחד עם מלאך רפאל שירפאו – דווקא ביום השלישי, שבו בין כך היה אמור להתרפאות בדרך הטבע.

...ההוראה באופן קיום המצוות הוא: שאין לחפש נסים כדי "להקל" על קיום המצווה, ושקיום המצווה צריך להיות מלוּבש בדרכי הטבע, ולעשות מהטבע כלי לאלקות.

המורם מכל האמור: המצווה מתקיימת בשלימותה דווקא כשהיא עולה כסף, דווקא כשיש קשיים. בדיוק כפי שבחיים הגשמיים שלנו, שום דבר טוב לא מגיע בחינם. אנו משלמים יפה על מכונת טובה, ונותנים טיפ שמן על שירות טוב. כולנו מכירים את הפתגם – אין ארוחות חינם.. זה לא משהו שלילי. להיפך, כשאתה משלם ועובד קשה, אתה מראה שזה חשוב לך, ולכן זה גם יעבוד.

גם ברוחניות זה כך. מה שמגיע חינם, לא שווה הרבה. דווקא כשאתה משלם על המצווה, דווקא כשאתה עובד קשה בשבילה, זה מראה שזה חשוב לך. זה שווה את ההשקעה. ואז, המצווה מסמלת הרבה יותר. היא משפיעה עליך בצורה הראויה, וגם משפיעה על העולם סביבך.

הקטע הבא הוא המשך השיחה, אך הוא נושא מרתק בפני עצמו.

ג. הטבע הוא המלאך – קטע אופציונלי

לעתים מלאך רפאל מתלבש בלבוש טבעי, ולעתים מתגלה

אך עדיין אינו מובן: כיון שביום השלישי מתרפאים על-פי טבע, מה צורך היה במלאך רפאל?¹⁵

אם בדרך הטבע אברהם אמור היה להתרפאות ביום השלישי, לשם מה נצרך מלאך מיכאל, הרי בדרך הטבע החולי בין כך היה חולף?

ויובן זה על-פי מה שכתב הרמב"ם¹⁶, שגם כחות טבעיים נקראים לפעמים בשם "מלאכים".

וטעם הדבר: כל ענין למטה יש לו שורש למעלה, וכמאמר רבותינו ז"ל¹⁷ "אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל", וכיון שהכחות הטבעיים משתלשלים מהמלאכים, לכן נקראים לפעמים בשם "מלאכים", על שם שרשם.

ונמצא, שהעובדה שעל-פי טבע מתרפא הנימול במשך היום השלישי, הרי זה מצד מלאך רפאל (הממונה על הרפואות¹⁸), אלא שזה משתלשל בריבוי השתלשלות, עד שמתלבש בפרט זה ובלבוש טבעי. אלא, שאצל אחרים נראה רק הענין הפרטי ובלבוש הטבע, ומלאך רפאל - השורש לזה - הוא בהעלם ובשרשו; ואילו אצל אברהם האיר השורש בגילוי בעולם - "וירא", שראה את מלאך רפאל¹⁹.

כוחות הטבע נקראים מלאכים, משום שהם אכן משתלשלים ממלאכים. גם עלה של עשב אינו גָּדַל עד שמלאך בא ואומר לו גָּדַל. העובדה שהטבע מרפא את הנימול ביום השלישי, היא בכוח המלאך שנמצא בטבע.

אנשים פשוטים רואים את התרופה או את כוח הטבע, ואילו אברהם אבינו ראה את שורש הטבע – את מלאך מיכאל בעצמו.

משיחת שבת פרשת וירא, י"ח מרחשון, ה'תשכ"ה
הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש) ונדפסה בהוספות ללקו"ש ח"ה ע' 312 ואילך.
במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
תורת מנחם חלק מ"א, עמוד 240

בתחילת תקופת הקורונה, התראיין מנהיג בישראל בערוץ מרכזי בטלוויזיה, ודיבר על הפעולות

(15) ואף שגם לאברהם נראו המלאכים בדמות אנשים – (נוסף על שלפי פירוש רש"י (יה, י) צ"ל שאח"כ ידע שהם מלאכים, דאל"כ למה לא הוקשה לאברהם איך אומר "למועד אשוב") – אברהם ראה את רפאל והוא רפאו ולא (א) את הפרט, (ב) שנשתלשל מעולם לעולם ועד שנתעלם בלבוש טבעי – טבע הגוף שיתרפא מעצמו.

(16) וקשה לומר שזהו בשביל שעות האחדות מ"כחום היום" – ששה שעות (ב"ר פמ"ח, ח) עד טופו.
(17) מו"נ ח"ב פ"י.
(18) ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א.
(19) מדרש כונן. י"ד בראשית. ולהעיר מזח"א כו, ב.

שעושים ממשלות בכל העולם לפתירת המגפה העולמית. במהלך הדברים, הוא אמר שבעזרת השם' אנו נצליח להתמודד עם המגפה. המראינת קטעה אותו ואמרה: בעזרת מכוון וויצמן.

דו-השיח הזה מראה קונספציה מוטעית שקנתה לה שביתה בלב רבים, שהאמונה בה, וההשקעה במדע הינם סותרים אחד לשני. ולא היא. אנו מאמינים בה ובישועתו, ויודעים שהקביה שולח את הישועה פעמים רבות בדרך הטבע. ולכן ההישגים המדעיים של המדע, אינם בסתירה לאמונה בה, אלא להיפך. אנו אמורים להתפלל לה בכל יום לראות את הישועה, ובאותו זמן להשקיע מאמצים מרביים להשיג את התרופה ואת הפתרון על ידי כלי הטבע שנתן לנו הקביה.

את נקודה זו מדגיש כאן הרבי. העובדה שהמלאך מיכאל בא לרפא את אברהם, אינה סתירה לכך שהוא נרפא בדרך הטבע. מלאך מיכאל והטבע הם דבר אחד. לעתים אנו רואים רק את הטבע, ולעתים אנו זוכים לראות את המלאך והניצוץ האלוקי שבתוך הטבע שהביא את הרפואה.